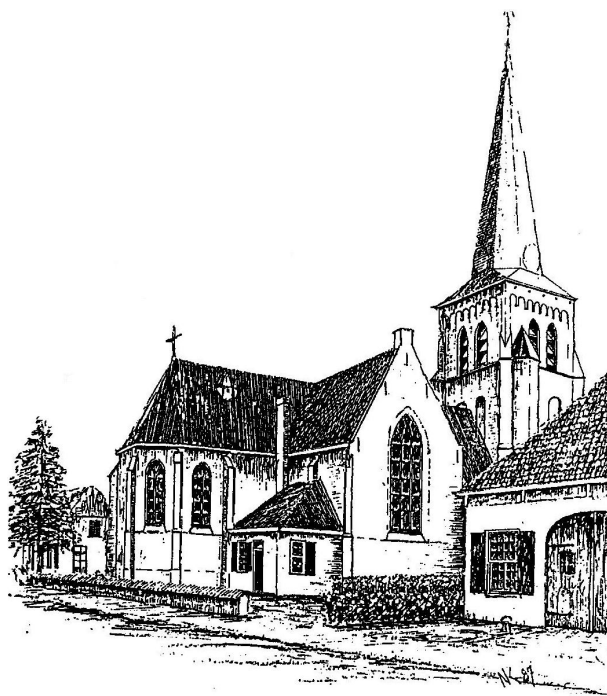

**VIER EN TWINTIGSTE
ZONDAG D.H.J.**

‘Besef hoe vergankelijk je bent.
Hou je aan de geboden en
koester geen wrok tegen je naaste.
Ben de Allerhoogste indachtig en
vergeef je naaste zijn dwaling.’
(Ecclesiasticus 28)

VOORAF

Orgel

INTREDE.

Lied.

*Aan wat op aarde leeft; c 1-2
H. Oosterhuis/Jan Vermulst*

WELKOM.

*'Besef hoe vergankelijk je bent.
Hou je aan de geboden en
koester geen wrok tegen je naaste.
Ben de Allerhoogste indachtig en
vergeef je naaste zijn dwaling.'* (Eerste lezing)

*'Willen we vrede, dan moeten we
op zoek naar onze gemeenschappelijke
geschiedenis en moet ieder van zijn kant
daarin het lijden van de ander erkennen.
Verzoening zoeken houdt altijd in
dat je de waarheid zoekt.'* (Timothy Radcliffe)

*Wraak of verzoening, -
Betaald zetten of kwijtschelden, -
Vergelden of vergeven ?*

*Welkom u allen vanavond hier
omwille van elkaar in Gods naam.* +

Lied.

Aan wat op aarde leeft; c 3

SCHULD BEKENNEN.

V.: Maak mij, Heer
tot een werktuig van vrede
en laat me

waar haat is liefde zaaien
waar onrecht heerst recht
waar twijfels zijn geloof;

waar wanhoop vertrouwen
waar duisternis licht
waar droefenis vreugde.

Laat me eerder troosten
dan troost zoeken,
eerder begrip tonen
dan begrip vragen,

eerder liefhebben
dan geliefd willen zijn.

Want wie geeft, ontvangt;
wie vergeeft, wordt vergeven.

A.: VERGEVEN WIJ ELKAAR
EN GOD EN GOED ONS ALLEN.

BEZINNING.

A.:   **DAT HET MIJ IS GEGEVEN**   *t.: M. Zagers*
          IN U TE AARDEN,   *m.: W. Vogel*
          GROND VAN M'N GROND.

*Wie met modder gooit
bevuilt een ander en
krijgt zelf smerige handen.*

A.:   **DAT HET MIJ IS GEGEVEN**
          IN U TE AARDEN,
          GROND VAN M'N GROND.

*Vergelden is als een plens water
op een modderpoel gooien.
Het wort er nóg modderiger van.*

A.:   **DAT HET MIJ IS GEGEVEN**
          IN U TE AARDEN,
          GROND VAN M'N GROND.

*Vergeven is zoals zon en wind
de modderpoel droog leggen en
de weg weer begaanbaar maken.*

A.:   **DAT HET MIJ IS GEGEVEN**
          IN U TE AARDEN,
          GROND VAN M'N GROND.
          KOME WAT KOMT.

GEBED.

(Anoniem)

Kracht die scheppend
elke dag doorstraalt,
mijn duisternis in licht vertaalt, -
met welke naam zijt Gij te noemen ?

Schepper in woord en teken
in plant en dier gezien,
in elk gebaar waarin mensen
mens zijn voor elkaar, -
met welke naam zijt Gij te noemen ?

Geest verankerd
in de grond van mijn bestaan,
doorlicht mijn weg om met U mee
naar U op te gaan -
al ken ik U niet bij Uw eigen naam.

Kort orgel

EERSTE LEZING.

Jezus Sirach 27,30-28,7

Wrok en haat zijn iets afschuwelijks; het is zonde
ermee te blijven rondlopen. Wie wraak neemt, zal
wraak voelen: die zonde wordt nooit uit het oog
verloren. Vergeef je naaste, dan worden, wanneer je
er om bidt, je eigen zonden kwijtgescholden.
Mag iemand, die een medemens blijft haten, iets
goeds verwachten ?
Kan hij, die voor zijn evenmens onverbiddelijk is,
bidden om vergeving voor zijn eigen falen ?

Als iemand - toch ook maar een mens - blijft wrokken,
wie zal dan voor hem verzoening bewerken ?
Denk aan het einde en ben niet haatdragend. Besef
hoe vergankelijk je bent. Hou je aan de geboden en
koester geen wrok tegen je naaste.
Ben de Allerhoogste indachtig en vergeef je naaste
zijn fouten.

Lied. Mensen zacht geboren *t.: M. Zagers*
mensen hard gemaakt, *m.: W. Vogel*
wie zal ze zien zoals ze zijn
wie in hun lach het kind weer horen ?

Mensen van nature
zorgzaam en meegaand,
wat heeft ons van elkaar vervreemd
dat wij geweld niet langer schuwen ?

HET EVANGELIE.

Matteüs 18,21-35

Petrus vroeg Jezus: 'Heer, hoe dikwijls moet ik mijn
broeder vergeven ? Tot zeven maal toe ?'

Jezus antwoordde hem: 'Ik zeg je, geen zeven maal
maar zeventig maal zevenmaal.' En hij ging verder.
'Het Rijk der hemelen lijkt op een koning die zijn
dienaren rekening en verantwoording vroeg. Toen hij
ermee begon, werd iemand bij hem gebracht die hem
een kapitaal schuldig was. Omdat hij niets had om te
betalen, beval de heer hem met vrouw en kinderen en
zijn hele hebben en houden te verkopen om zo de
schuld te vereffenen. Maar de dienaar wierp zich voor
hem neer en smeekte: 'Heer, heb geduld met mij en ik
zal u alles betalen.' De heer kreeg medelijden met die
dienaar, liet hem gaan en schold hem de geleende som
kwijt.

Maar toen die dienaar buiten kwam, trof hij daar een
collega die hem een schijntje schuldig was. Hij greep
hem bij de keel en zei: 'Betaal wat je schuldig bent.'
De andere dienaar wierp zich voor hem neer en
smeekte: 'Heb geduld met mij en ik zal u betalen.'
Maar hij weigerde en liet hem zelfs in de gevangenis
zetten, totdat hij zijn schuld betaald zou hebben.
De andere bedienden zagen wat er gebeurde, raakten
diep verontwaardigd en gingen hun heer alles
vertellen. Die liet de bewuste dienaar roepen en sprak:
'Wat ben je toch een misselijk schepsel ! Ik heb je
heel je schuld kwijtgescholden, omdat je mij erom
gesmeekt hebt. Moet jij dan ook geen medelijden
hebben met je collega, zoals ik met jou ?' En in toorn
ontstoken, leverde de heer hem over aan de beulen,
totdat hij zijn hele schuld betaald zou hebben.
Zo doet ook mijn hemelse Vader met ieder van u die
zijn broeder niet van harte vergiffenis schenkt.'

Lied. Zachte krachten winnen
winnen aan het eind
en liefde heeft het laatste woord,
het laatste woord leeft diep van binnen.

Zachte krachten winnen
winnen van de tijd,
ik hoor het fluisteren in mij
de zin van alle aardse dingen.

MEDITATIE.

‘Mijn rechterhand heeft veel gedichten geschreven,
maar mijn linkerhand voelt zich op geen enkele
manier verongelijkt. Eens sloeg mijn rechterhand met
een hamer toevallig op mijn linkerhand. Dat was
pijnlijk. Mijn rechterhand verzorgde meelevend mijn
gewonde linkerhand. En die zei niet: Geef mij die
hamer eens, dan zal ik je eens wat laten voelen !
Beide zijn samen een rijkdom. Ze helpen elkaar, want
ze hebben een gemeenschappelijk doel.’

(Thich N’hat Hahn)

Kort Orgel

‘Hij was tussen de 35 en 40 jaar, verslaafd aan
alcohol en drugs, had geen vast woonadres en
zwierf dag en nacht door de stad.
Een enkele keer zocht hij zijn ouders op, -
lieve mensen met een eindeloos geduld.
Vooral zijn moeder, die hem telkens weer verwel-
komde, verzorgde, in nieuwe kleren stak en hem -
op zijn aandringen - weer wat geld gaf.
Had hij het geld, dan vertrok hij en zag ze hem
wekenlang niet meer.
Onder invloed van drank en drugs heeft hij op zekere
dag zijn moeder hard geschopt en geslagen,
omdat zij geen geld wilde geven.
Hij wist donders-goed dat zij de laatste was,
die dit verdiende.
Zijn schuld was groot, onvergeeflijk zoals hijzelf zei.
Vanuit de gevangenis had hij haar meerdere brieven
geschreven, haar zijn fouten opgebiecht,
berouw getoond.
Hij had haar gevraagd hem te willen vergeven, maar
had nooit antwoord gekregen.
Toen vroeg hij mij, gevangenispastor, te bemiddelen
tussen hem en zijn moeder om haar zijn fout, verdriet
en schuldgevoel uit te leggen.
Ik had het er moeilijk mee.
Is wie zijn moeder trapt en slaat, hulp waard ?
Na drie dagen heb ik zijn moeder gebeld en lang met
haar gesproken.
Ze luchtte haar hart, haar verdriet bij mij en vertelde
haar teleurstelling.
Bijna elke nacht schrok zij - badend in het zweet -
wakker en zag ze haar dolgedraaide zoon voor zich,
voelde ze de pijn van het schoppen,
moest ze haar bed uit.
Hoelang zou dit trauma nog duren ?
Wanneer zou ze weer de oude zijn ?
Tenslotte zei ze: ‘Ik heb het hem vergeven, maar kan
hem nog niet schrijven; ik kan het nog niet vergeten.

Nu is hij nog niet welkom, maar dat komt wel weer;
laat hij mij wat tijd gunnen om alles te verwerken.’
(Arie C. Wester ofm, gevangenispastor)

Kort Orgel

‘Op onze reis door Israël kwamen we ook bij de onlangs gebouwde, beruchte muur. We ontmoetten er Ramil en Ali. Ramil was soldaat in het Israëliësch leger geweest en in de diverse oorlogen hard en bitter geworden. In 1997 overkwam hem het ergste wat een vader kan overkomen: zijn dochter van veertien vond de dood bij een aanslag. Een jaar heeft hij geleefd met moordneigingen naar de Palestijnen, totdat hij in aanraking kwam met de organisatie The Parents Circle, Kring van Ouders. Zij dragen een boodschap van verzoening en vrede uit. Alleen via begrip voor elkaar en gesprekken met elkaar kunnen Palestijnen en Israëliërs tot elkaar komen.

De ontmoeting met The Parents Circle heeft het leven van Ramil een andere wending gegeven.

‘Als ik een Palestijn zou vermoorden, krijg ik dan daarmee mijn dochter terug? We zijn toch geen dieren. Wij mensen kunnen het tij keren door onze woede te veranderen in hoop. De westerse wereld staat, net als bij de vernietiging van zes miljoen joden, opnieuw aan de kant te kijken. We moeten zelf aan de slag. Wij, onze organisatie, maakt scheuren in de muur net zolang tot deze omvalt. Uiteindelijk zullen we erin slagen om vrede te krijgen in dit land. Ghandi, Martin Luther King en Mandela gingen ons voor op deze vreedzame weg.’

Elke week gaat Ramil samen met Ali, een Palestijn die zijn broer verloor tijdens een gevecht, naar scholen om daar met de leerlingen over hun boodschap van vrede te praten. Ook organiseren zij zomerkampen voor Israëliërs en Palestijnse kinderen.

Door samen een week op te trekken, ervaren de kinderen ‘dat wat hun bindt’ zoals Desmond Tutu, de Zuid-Afrikaanse aartsbisschop, zei:

‘Vrede is alleen mogelijk als wij onszelf kwetsbaar durven opstellen. We kunnen ontdekken dat ons geluk alleen mogelijk is als de andere ook gelukkig is. Wij allemaal worden opgenomen in de bundeling van het leven en niemand is vrij, zolang niet iedereen vrij is.’

De leden van The Parents Circle hebben deze wijsheid ervaren toen zij diep in de put zaten. En zij ontdekten daarbij dat er veel meer is dat hen bindt dan verdeelt.

Een wijze les, niet alleen voor Israëliërs en Palestijnen, maar ook voor ons.

(Willemien van Bragt in *Alle kanten op*, Kaatsheuvel)

Broeder Rogier Schutz, stichter en tot zijn dood in augustus leider van de Taizé-gemeenschap, heeft zijn leven gewijd aan vrede en verzoening. Zijn kompas was *Pelgrimeren in vertrouwen*, - waarmee hij jong en oud opriep en aansprak. Een vertrouwen, niet gebaseerd op menselijk kunnen en kennen, resultaat en succes, maar een fundamenteel vertrouwen in het leven, dat alle menselijk paal en perk te boven gaat, - een vertrouwen dat groeit door het te beleven. Roger Schutz noemde het heel traditioneel 'vertrouwen in God' en uit zijn mond verstond iedereen het, omdat hij het overtuigd beleefde: vertrouwen als de weg naar vrede en verzoening.

Kort orgel

BELIJDENIS

Lied. *Die ons schiep
Sytze de Vries/Willem Vogel*

ONDERBREKING.

Brood en beker
orgelspel, collecte

BROOD EN BEKER.

*In het brood is het graan,
de akker, de wassende maan,
de brandende zon;
is de boer die ploegt
de hand van de bakker.
In het brood is de Bron
en proeven wij het geheim
van de Ene in het al.*

Lied. *Zacht is de waterkant; Ic
Ida Gerhardt/Willem Vogel*

GEDACHTENIS.

*Bid voor de zieken ;
voor die in het ongewisse verkeren ;
voor die zorgzaam waken.*

*Bid voor die ons van nabij
zijn voorgegaan in de dood.
Met eerbied noemen wij bij naam:*

*Denk aan allen die waar ter wereld ook
bezwijken onder openlijk en sluiperig geweld,
omkomen van honger,
sterven aan een slopende ziekte.*

*Wie gedenkt dankt,
wie dankt gedenkt die leven.*

Lied. *Zacht is de waterkant; Ic*

GEBED AAN TAFEL.

*Waar Hij was
die mens Jezus Christus
kwamen lammen in de benen,
gingen doven de oren open,
vielen blinden de schellen
van de ogen.*

*Waar Hij was
vluchtten kramp en koorts
uit het lijf van de mensen,
werd de besmette melaatse
in de kring opgenomen,
zieken de straffende vinger Gods
uit het hoofd gepraat.*

*Waar Hij was
werden brood en vis
van harte gedeeld
en groeide uit
amper iets voor één
overvloed voor allen.*

*Waar Hij was
verliet God zijn hoge hemel
en werd een vader die
leeft en lijdt in mensen.*

Lied. Al wie eten van dit brood *t.:P. Verhoeven*
het breken en delen met de ander, *m.: Perry*
zij houden de Heer in leven onder ons;
zij zijn Hem trouw tot alles is volbracht.

*Vanaf de berg zag Hij
de wereld op zijn kop:*

*zalig de armen, want
je bent niet gelukkig
om wat je bezit
en je wordt niet rijk
van wat je hebt;
zalig die van wapens
niet willen weten,
ze winnen de wereld
zonder geweld;
zalig die
hun zinnen zuiveren,
ze vinden God
in het diep van hun hart;
zalig die deemoedig zijn,
als een kind bij moeder
zijn ze geborgen bij God.*

*In dit vertrouwen heeft Hij
van het leven afscheid genomen.*

Lied. Al wie eten van dit brood
het breken en delen met de ander,
zij houden de Heer in leven onder ons;
zij zijn Hem trouw tot alles is volbracht.

*Hij nam brood,
uit koren gekneet,
zegende, brak het en zei:
Dit ben ik en ik beloof u vast,
dat ge zult eten en drinken
aan mijn tafel;
neem het, eet het.*

*Hij nam de beker,
uit druiven geperst,
zegende die, reikte hem over en zei:
Neem deze beker van mij aan
en geef hem door,
want ik zal er pas weer van drinken
wanneer alles is voltooid.*

*Doe wat ik heb gedaan
en vergeet me niet.*

**Lied. Al wie eten van dit brood
het breken en delen met de ander,
zij houden de Heer in leven onder ons;
zij zijn Hem trouw tot alles is volbracht.**

*Bij leven niet begrepen
en in de steek gelaten,
gedoemd te worden vergeten -
is Hij onweerstaanbaar
doorheen de dood tot leven gekomen -
is Hij voor allen die in Hem
hun ware aard en God herkennen
geworden die Hij is:
de mens een naaste, God een zoon.*

Bid zoals hij gebeden heeft.

ONZE VADER.

COMMUNIE.

Brood en
leven delen.

*Deel brood en beker.
Deel met Hem het leven
waarin wij één zijn en
waarvan God het hart is.*

ONDER DE UITREIKING.

Lied.

GEBEDEN.

Lied.

*Gij hebt woorden; 1c.+r
Henk Jongerius/Byzantijns*

*Als je iemand zijn zonden vergeeft,
dan zijn ze vergeven;
vergeef je ze niet,
dan blijven ze staan.*

Joh.29,23

Lied. *Gij hebt woorden; 1c.+r*

*Vergeef ons onze schuld
zoals ook wij aan anderen
hun schuld vergeven.* Mt.6,11

Lied. *Gij hebt woorden; 1c.+r*

*Ga je eerst met je broeder verzoenen
en ga dan pas de tempel binnen.* Mt.5,23

Lied. *Gij hebt woorden; 1c.+r*

ZEGENWENS.

Zegenen wij elkaar
menselijk en nabij.
en laat alle leven
gezegend zijn in Gods naam,
Vader Zoon en heilige Geest

AMEN.

ORGELSPEL